

den anden Landsdeel, paa ingen Maade, jeg vil gjerne Ret for alle, men af den ganske simple Grund, at jeg ikke er i Besiddelse af fornødent Kjendskab til Forholdene ved den fornavnte. Den ærede Minister for Kirke- og Underviisningsvæsenet bemærkede, da han forelagde dette Lovforslag, at det var „efter lang og næsten piinlig Dverveilelse, at han var gaaet til at foreslaae Nedlæggelsen af 2 af disse Skoler“, og at denne Dverveilelse, „om muligt, var bleven skærpet med Hensyn til den Modstand og Modstemning, som en saadan Foranstaltning altid træffer hos den Befolkning, der nærmest berøres deraf“. Denne Modstemning, hvad Bornholm angaaer, haaber jeg, at de fleste i denne Sal ville finde velbegrundet. Det maatte sandelig i højeste Grad være sørgeligt, om Bornholmerne havde viist Ligegyldighed ligeoverfor en for dem saa vigtig Sag, hvor der var Spørgsmaal om at miste Dens eneste høiere Dannelsesanstalt, og det netop paa et Tidspunkt, da den ved dygtige og nidkjære Læreres Bestræbelser havde vundet Anerkjendelse i Befolkningen. Det forholder sig, efter min Mening, med slige Anstalter som med et Fabrik eller anden lignende Bedrift, den maa først erhverve sig et godt Navn, vinde Tiltro i den Kreds, for hvilken den nærmest arbejder, forinden den rigtig kan trives, eller give noget Udbytte, og dertil behøves Tid, og en længere Tid naturligtvis, naar en saadan Anstalts forudgaaende Virksomhed ikke med noget synderligt Held har arbejdet i denne Retning, hvortil man kan finde en Grund deri, at Skolen dengang ingen Realclasse havde, og jeg vil paa ingen Maade derved have udtalt nogen Dabel, langt mindre nogen Dom over Skolens daværende Lærere, det laae udenfor min Hensigt, og jeg kan tilføie udenfor min Competence. Dette Maal, et godt Omdømme, har den combinerede Latin- og Realskole i Rønne efter min fulde Dverbeviisning naaet. Siden Aaret 1845, da den blev udstyret med særskilte Realclasser, har der — maaskee med Undtagelse af et enkelt Aar, i hvilket Elevernes Antal blev formindsket, tilbeels som Følge af en forudgaaende Dimission, — viist sig en jevn Tilvæxt i de Skolesøgendes Antal, saaledes at den nu har imellem 70—80 Elever, uagtet det maa an-

tages, at dens bebudede Nedlæggelse i en ikke ringe Grad maa have indvirket uheldigt, og afholdt flere Forældre fra at satte deres Sønner ind i en Skole, hvorover, saa at sige, Dødsdommen var fældet, og dens Gregvering nær forestaaende.

At nu Bornholmerne meget kunne ønske at beholde en saadan Skole, er jo saare naturligt; de vide, hvad de har, men de vide ikke rigtig, hvad de faae; de have ingen Visshed for, at den gode Aand, der nu er tilstede, ogsaa vil gjennemtrænge Skolen, naar den, som foreslaaet, erholdes en forandret Form, og vil man sammenholde Befolkningen ved at holde Skolen i sin nuværende Skikkelse, med hvad den vil koste, naar den indrettes efter det foreliggende Forslag, saa forekommer det mig, at Forskjellen derimellem ikke er saa stor, at finantstille Hensyn her kunne tillægges idetmindste nogen afgjørende Vægt. Jeg mener, at ved Bestrængningen af denne Sag ganske andre Hensyn maae gjøre sig gjældende. Hensynet nemlig til en Befolkning af 28000 Mennesker, deres isolerede og i flere Henseender eiendommelige Stilling, en Befolkning, der troer fuldt og fast med Billighed at kunne forlange, at Staten, til hvis Fornødenheder den bidrager, er pligtig til at bevare den en Dannelsesanstalt, der, som jeg tidligere har berørt, har vundet sig et godt Navn hos Befolkningen. Jeg skal indskrænke mig til disse Uttringer.

Rofod: I det jeg henholder mig til det af Bornholms Communalbestyrelser og Sogneforstanderskaber angaaende denne Sag til Rigsdagen indgivne Andragende, hvoraf Thingets ærede Medlemmer er meddeelt Gjenpart, og til det, der nu endvidere af de 2 foregaaende ærede Talere er fremsført, som taler for Rønne lærde Skoles Bestaaen som saadan, hvorhos jeg haaber, at det ærede Thing ikke vil finde det rigtigt — maaskee ikke forsvaret —, at den nævnte Skole saaledes forandres, som foreslaaet er, skal jeg nu kun tillade mig at tilføie nogle enkelte Bemærkninger.

Det nævnte Andragende blev forfattet i December Maaned f. A., men blev ikke den Gang indgivet til Rigsdagen, fordi man erfarede, at Sagen ikke vilde komme for i den Session, og af det deri anførte Discipelantal — nemlig